

PRAGNIENIE (240) sb n

pragnie- (236), pragnię- (4).

a *jasne*; -nie- (21), -nié- (2); -nie-: -nié- *Oczko* (5:2); -é (7) (też *SienLek*, *Calep*), -e (1) *MurzHist*.
sg N pragnienié (44); -é (5), -(e) (39). ◇ G pragnieniã (41). ◇ D pragnieniu (10). ◇ A pragnienié (83); -é (2), -e (1), -(e) (80). ◇ I pragnieniem (18), pragnieniem (11); -em *FalZioł*, *RejFig*, *BibRadz* (2), *Mącz*, *KochPs*, *CzechEp* (2), *LatHar* (4), *SkarKaz* (3); -im *OpecŻyw*, *LubPs*, *GroicPorz*, *OrzRozm*, *SkarJedn* (3), *NiemObr*, *WujNT*, *WysKaz*; -em : -im *SkarŻyw* (3:1); ~ -em (1), -(e)m (17). ◇ L pragnieniu (32). ◇ pl N pragnieniã (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *Potrzeba napicia się*; *sitis HistAl Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *bibesia Calep* (173) : Kvrzey nogi Wodka ieft barzo zimna y wilgotna odwilżaiąca j pragnienia broni á żywota płynienie zaftanawia *FalZioł* II 7a, 4f, I 3b, 74a, 112a, 120c, III 26c, d; Czo ieft pragnienie. (-) Ieft żądanie [och]łody zimney á wilgotney, albo też ciepłey á wilgotney. *GlabGad* Gv, F6v, G, G *żp*, Gv, G2; By człowiek prágnął á złoto pił prágnienie by nie odefzło *HistAl* K5; Prágnęli y wzywáli ciebie/ y daná ieft im wodá z lkáły bárzo wyfokiey/ y odpoczynienie prágnienia z twárdego kámieniá. *Leop Sap* 11/4; Na on dzień/ záginá piękne Pánny/ y młodzieńcy/ od prágnienia. *Leop Am* 8/13, *Sap* 11/9; *RejFig* B2 [3 r.]; *BibRadz Sap* 11/9; Consumor siti, Nifzczeyę od prágnienia. *Mącz* 433a, 397b; Poznać iá [żóltą niemoc] po żółknieniu oczu/ prágnienie częfte/ á głowy bolenie/ częfte łzczkanie *SienLek* 90, 16, 40, S[ss]4v; Winá poprzeftác/ potráwy/ coby chłodziły ieść/ ták iáko wgorączce dáiem/ thedy prágnienié y rofpalenié wftanie *Oczko* 31v; prágnieniu fen íam pewném lékárftwem ieft *Oczko* 31v, 19 [2 r.], [42]v, [43]; *SkarŻyw* 271; Wywodzilz y chleb z źemie/ ludziom k náfyceniu. Wino, inne napoie przeciwko prágnieniu *ArtKanc* T10; *Calep* 985b.

W połączeniach szeregowych (21): *OpecŻyw* 35v; Tako panie Iezu krifte mnie raczy wyzwolic [...] przez głod/ przez pragnienie, przez zimno, przez vpalenie przez praczą y vcierpienie/ przez vplwanie Y policzkowanie/ Przez Bicie/ [...] *TarDuch* D4; *GroicPorz* iiv; *BibRadz* II 103a marg; [*Jagiello był człowiek*] niewczefnościám przywykły: iáko ieft/ żimnu/ głodu/ wiátru/ dymu/ prágnieniu/ łaknieniu/ y gorácu. *BielKron* 387, 455v; *KwiatKsiąż* M3; *Mącz* 123d; *RejAp* 70; *BiałKaz* C; *ModrzBaz* 110v; *ArtKanc* C16v, O15; Bićie/ płomién/ nic to mnie/ głód/ ciężkie prágnienié/ Iuż co mąk kto wynálazł/ y frogié więźienié: Wymyślone boleści/ á przedziwne rány *GórnTroas* 43; Więc głod/ prágnienie/ żimno/ gorácości/ Prace z pośmiechem/ wzgardę/ zelżywości/ Bicze/ policzki/ inłze rázy frogie/ Aż śmierć ná krzyżu zniołły/ członki drogie. *GrabowSet* O4v; *LatHar* 337, 586; *SkarKaz* 386b. Cf *Wyrażenie przyimkowe*.

W porównaniu (1): yako uoda morłka czyny pragnyenyé kto yá pyye tak ymyá to marya ym czáfzczyey byua wzyuano a ípomynano pobudza żądzą ku nyebyefkych rzeczy pragnyenyu *PatKaz* III 126.

W charakterystycznych połączeniach: *pragnienie ciężkie* (2), *nieznośne*, *srogie*.

Frazy: »pragnienie dokuczy (a. dokuczać miało)« (2): á iefliby ták prágnienié dokuczac miało/ wftá zákropić podobno w tym przyydzie *Oczko* 28v; *LatHar* 598.

»[kogo] zjęło pragnienie« (1): kiedy go [Helijasza] z ięło prágnienie/ łáknienie/ z chodu vpracowanie/ porzuciwszy się ná zięmi prosił Pána Boga áby vmárl. *BiałKaz C*.

Zwroty: »pragnienie (a. ucisk pragnienia) ci(e)rpieć (a. wycierpieć)« = *perferre sitim Mącz* [szyk *zmienny*] (12): [Jezus] głod/ pragnienijé/ wiatry/ prześladowanijé/ vřaganijé/ łfukaiątz náłłego zbawienia cirpiál *OpecŻyw 35v; TarDuch B4v; FalZioł V 38v; MurzHist D4v*; A gdy przyciągli do Syryey/ obiegli Dámáfzek/ tám przez wody wielkie prágnienie ćirpieli *BielKron 181; Mącz 123d; HistRzym 113*; Czálów też pewnych niechby [ludzie młodzi] ná dworze fypiáli/ prágnienie/ głod/ źimno/ y znoy ćierpieli [*sitim, inediam, frigus et aestum tolerare*] *ModrzBaz 110v; ArtKanc B10, C16v, F19; SkarKaz 386b*.

»pragnienie czynić (a. uczynić), czyniący« [szyk *zmienny*] (9:1): *PatKaz III 126*; Figi fuche łá dobre khu iedzeniu/ ale pragnienie czynią *FalZioł III 15a, *a, *3c, I 27c, 50a, 102a; GlabGad 17v*; Płyanicę iednego kwártaná rufzyłá/ Więc mu k temu prágnienie wielkie vczyniła. *RejFig B2*; *Siticulosus – Pragnienie cziniąci. Calep 985b*.

»mieć pragnienie« (1): Kuropátwy y sierźzenie/ Gdy mieli wielkie prágnienie: Ku oraczowi przybieżeli/ Wody od niego pić chćieli. *BierEz L4v*.

»w pragnieniu mieć ochłodę, dać ochłodzenie; ochładzać pragnienie« [szyk *zmienny*] (2:1;1): A rofkolfuiąc nádniemi [źródłami] rozliczne zwierzętá/ ochładzaią łobie prágnienie łwoie *RejPs 152*; Wzbudził wyátr od Połudnyá á dał hoyná wodę/ Aby myeli w prágnienyu łwym yáká ochłodę *LubPs R6v, R6*; Tám/ o Pánno náświętzá/ coś zá źáłość miála/ Gdyś go w takim vtrapieniu ná krzyżu widziála? Ani w takim prágnieniu dáła ochłodzenia *SiebRozmyśl H4v*.

»pragnienie oddalać, odejmować« [szyk *zmienny*] (9:4): Sok ogorkowy albo citrullowy/ pragnienie odeymuie. *FalZioł I 31d*; Też woda w ktorey by warzono Pílium ocukrowana/ chłodzi człowieka y pragnienie oddala zbytnie w gorących febrach *FalZioł I 111d, I 20b, 21b, 38b, 40b, 52d (12); GlabGad G7v*.

»w pragnieniu [czym] poić (a. napawać), [czym] napojony (a. napawany)« (2:3): *TarDuch A7*; Y nakładli do pokármu mego źółci/ á w prágnieniu moim poili mię octem [*in siti mea propinaverunt mihi acetum*]. *BudBib Ps 68/21 [22] [przekład tego samego tekstu TarDuch]*; *ArtKanc D11v*; Potym w prágnieniu octem ięfteś nápoiony/ łchyliwszy głowę z światem rozłączony/ od żołnierzá włącznią w boku przebity *LatHar 275, 488*.

»pomorzyć pragnieniem« (1): Izali was nie zwodzi Ezechiałz áby was pomorzył głodem y prágnieniem [*ad moriendum in fame, et in siti*] [...]? *BibRadz 2.Par 32/11*.

»pragnienie ugasić (a. (za)gasić, a. zgasić), zalać; pragnienie bywa (a. może być) ugaszono (a. zgaszono); ugaszenie pragnienia« = *sitim restinguere a. sedare; restinctio sitis Mącz (7:1;2;4)*: *FalZioł II 17d, IV 47a*; Czim richley pragnienie vgali, Iefthli winem albo wodą. *GlabGad Gv*; Takoue pragnienie [*pochodzące z zemglenia ciała*] może być zagałzono łamim winem albo nieiakim piicm [!] *GlabGad Gv, G2; RejFig B2*; będziecie ieść á nie náiećie łię/ pic [!] będziecie á wždy prágnienia nie vgásićie [*comedetis, et non saturabimini: bibetis, et non inebriabimini*] *BibRadz Agg 1/6; KwiatKsiąż D2v*; *Depellere sitim potione, Prágnienie zalać. Mącz 397b, 380d, 416b [2 r.]*; A ci tám więc prágnienie wodą vgásiłi *KochPs 115; WerGość 242*.

»pragnienie ulżyć; ulżenie pragnienia« = *levare sitim Mącz* (1;1): A fnadz ieffcze miałto iákíey poćiechy podáli mi żość miałto pokármu mego/ á ocet przykry miałto vlżenia prágnienia moiego [*in siti mea potaverunt me aceto Vulg Ps* 68/22]. *RejPs* 101; *Mącz* 190a.

»od pragnienia umrzeć (*a.* umierać), zdechnąć; pragnieniem umierać; pomrzeć z pragnienia; dla pragnienia zdychać« = *prae siti deperire HistAl, mori (in) siti PolAnt* [szyk zmienny] (2;1;1;1;1): *HistAl* H5; *OrzRozm* N3v; *Enectus siti Tantalus*, Od prágnienia zdechl. *Mącz* 397c; Oto láíániem moiem ofuľzam morze/ czynię rzeki puľzczą/ że zgniją ryby ich bez wody y pomrą z prágnienia. *BudBib Is* 50/2, *Iudic* 15/18; obľężono Betulią/ lud od głodu y prágnienia vmiera *SkarKazSej* 669a.

»od pragnienia uschnąć (*a.* poschnąć); zeschnąć z pragnienia; w pragnieniu schnąć« = *in siti perire PolAnt; exarescere, arere siti Cn* [szyk zmienny] (3;1;1): *LubPs* F2; Potrzebni/ y vbodzy ľfukáią wod/ á nie máľz ich/ ięzik ich od prágnienia vľechł [*lingua eorum siti aruit*]. *Leop Is* 41/17; *BibRadz Is* 41/17; krwią wľzytki ľtrumienie pľynęły/ A w nieznośnym prágnieniu ludźiom vľtá ľchnęły. *KochPs* 117; zacnieľzy z niego [z *ludu*] zdycháli od głodu/ á poľpolľtwo poľchło od prágnienia. *WerGość* 213.

»pragnienie uskramiać« (1): złoto ľącznienia nie oddala/ áni prágnienia vskramia [*famem non tollit nec sitim reprimit*]/ áni może niemocy ludzkich zgľadzić. *HistAl* K4v.

»pragnienie uśmierzać (*a.* uśmierzyć)« [szyk zmienny] (4): *FalZioľ* IV 47a, 51c; Prágnęli y wzywáli ciebie/ á z wyľokíey ľkáły daná im ieff wodá/ y z twárdego kámieniá vśmierzyli prágnienie [*et sanitas sitis de lapide duro*]. *BibRadz Sap* 11/4; *HistHel* B2.

Wyrażenia: »pragnieniem ogarniony« = *siti districtus Mącz* (2): Przez pośrzodek gor przewodziľz wody przenikáiące. S nich [...] Loś y Ielen vciľzy ľie prágnieniem ogárniony *LubPs* X5v; *Mącz* 421d.

»pragnienie picia, wody« = *sitis aquae Vulg* (2;2): *FalZioľ* V 18b; A ktorzy ľą ná gorach/ [...] będą ná ľobie źrzc ćíáło ľwoie/ y krew będą pić/ od głodu chlebá/ y prágnienia wody. *Leop* 4.*Esdr* 15/58, *Am* 8/11; *Vita ambitionis siti districta*, Żywot prágnieniem pićia oliádły, ogárniony. *Mącz* 421d.

»pragnieniem udręczoney, utrapiony (*a.* strapiony), zmorzony« [szyk 7:1] (3;3:2): *OpecŻyw* 191v; Iedno iż ludzie ľą ľtrapieni wielkim prágnieniem [*sed populus sitiuit valde*] *BibRadz Iudith* 8/18[14]; *KochPs* 164; O Wľzechmogący á naľáľkáwľzy Pánie Boże/ ktorys ľudowi twe^{mu} prágnieniem zmorzonemu/ wywiodł z opoki źrzodło żywey wody/ rácz teź wycíľnąć z zátwárdziáľości ľercá náľzego pľácz y ľkruchę *LatHar* 138, 273, 337, 488; opáľrznóć Páńľka ľpráwiľá/ iż zľośľiwi będąc przy wielkiey wodźie/ iáka byľá rzeká oná Nylus pod Egiptem/ przedsię wielkim prágnieniem vdręczeni byli *WysKaz* 9.

»wielkie pragnienie« = *nimia sitis HistAl* [szyk 12:4] (16): *BierEz* L4v; *FalZioľ* V 18b; *HistAl* H5; *LubPs* F2; *GroicPorz* iiv; *RejFig* B2; *BibRadz Iudith* 8/18[14]; *BielKron* 181; *Dipsas*, Latine sitis dicitur, ponitur autem pro quodam aspidum genere, cuius morsu incredibilis sitis inducitur, Nieyáki rodzaj weźow [!]/ wielkie prágnienie gdi go vyedzą przywodzących. *Mącz* 89d, 28a; Stał ná krzyżu záwiefzony/ wľzytek święty Krwiał kropiony/ woľáiąc z wielkiego prágnienia *ArtKanc* D8v; *Bibesia* – Wielkie pragnienie. *Calep* 130a; *WysKaz* 9. *Cf* »w wielkim pragnieniu«.

Szeregi: »pragnienie i dręczenie« = *sitis et cruciatus PolAnt* (2): Abowiem iáko was podkáią rzeczy wyľźzey opowiedziáne/ ták ie podka prágnienie y dręczenie ktore im ieff zgotowane. *BibRadz* 4.*Esdr* 8/57[59]; *BudBib* 4.*Esdr* 8/57[59]. [*Ponadto w poľączeniach szeregowych 2 r.: udręczenie*]

»(nie) głód, (i, a, albo, ani) pragnienie« = *fames, (et) sitis Vulg, PolAnt (13): OpecŻyw 191v; Iezu ktorys vcikł głodu y pragnienia wtym cieie łkromnie cierpiał. ł(miłuj) łie nad [nami] TarDuch B4v; FalZioł V 38v; Oto dni przychodzą/ mowi Pan: á wypuścżę głod ná ziemię: ále nie głód chlebá/ áni prágnienie wody/ ále łluchánia łłowá Bożego. Leop Am 8/11, 4.Esdr 15/58; BibRadz 2.Par 32/11; HistRzym 113; CzechRozm 261v; Którzy po nieświádomych pułzczách łye błákáli/ [...] To głodem/ to prágnieniem ciężkim vtrapieni KochPs 164; WerGość 213; ArtKanc B10; LatHar 273; SkarKazSej 669a. [Ponadto w połączeniach szeregowych 18 r.]*

»gorąco (a. gorącość), (a) pragnienie« (2): *SienLek 27v; Iuż nie będą więcej łącznieć/ gorącą, prágnienia ćierpieć/ przyidą k łtudnicom wod żywych/ á Bołkich rołkołszy pełnych. ArtKanc F19. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.]*

»łaknienie (a. łącznienie) i (ani) pragnienie« = *fames nec sitis HistAl (2): HistAl K4v; łen żadnego nie zmorzy: łaknienie y prágnienie dokuczy: nędzá żadna niezgryżie LatHar 598. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.]*

»pragnienie albo (a, to jest) schnienie gardła (a. ust, a. wnątrza)« (5): *Czwarta [przyczyna picia] oddalać pragnienie to ielt łchnienie wnątrza GlabGad G7v; FalZioł V 4v; Rozdział Dwudziesty wtory. O Gárdle/ o łliniogorzu/ [...] oniemiáłości/ y prágnieniu/ áłbo łchnienia [!] gárdłá. SienLek 80v, 82v [2 r.]. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]*

Wyrażenie przyimkowe: »w pragnieniu« = in siti Vulg, PolAnt (16): Ieleń w prágnieniu będąc medł/ Do żimnego zdroiu przyłzedł BierEz Kv; Z tichże wod będą pić włzytki żwierżeta polne y łołowie będą ich czekać w pragnieniu łwoim. WróbŻołt 103/11; A przetoż teraz modł łię zá námi [...] áby nam Pan Bog łpułcił dżdzá ku nápełnieniu czyłtern náłznych/ ábychmy nie włtháli w prágnieniu [et non deficiemus amplius]. BibRadz Iudith 8/19; SkarŻyw 484.

~ *W połączeniach szeregowych (3): BibRadz 2.Cor 11/27; WujNT 2.Cor 11/27; Będżiećie nieprzyiáćiołom wálżym łłuzyli/ w głodżie/ w prágnieniu/ w obnáżeniu/ y we włzytkim niedołtátku. SkarKazSej 674a.*

Wyrażenie: »w wielkim pragnieniu« [szyk 2:1] (3): a przedsię na ołtatek i pić choc w wielkim prágnieniu niechćiáł/ podobno aby łię był co narychléi vmorzył MurzHist D4v; SkarŻyw 560; SkarKaz 120b.

Cf »w pragnieniu poić«, »w pragnieniu schnąć«. ~

Przen (9) : Obroćił [Jahwe] rzeki w pułłczą: á wyłcia wod w prágnienie. Leop Ps 106/33; Tám [w boskich przybytkach] załłon nie bęđżie/ tám łię táiełmnice Odkryiá: á łwięte/ widżieć dádżá lice/ Sobá łwe náłyciłż/ tám głod/ ćiężki dułży Nie bęđżie: á łmyłłow/ prágnienie nie rułży. GrabowSet O3v.

Fraza: »pragnienie morzy« (1): prágnienie mię morzy rozłiczne ná dułży; dla te^{go} łię do żywey oney wody/ ktorą ł ty y Żydom obiecował/ vmyłłnie kwápię. LatHar 217.

Zwroty: »w pragnieniu omdlewać« (1): Głodem ginę/ łrżod tey tu łtráłżney pułłtyni/ Ty ł pokarm/ połilić rácz/ chlebie iedyny. W prágnieniu omdlewam/ ty ł napoy żywotá/ Ochłodż GrabowSet O4.

»ugasić pragnienie; ugaszenie pragnienia« (1;1): BibRadz I 371b marg; Vgás/ wnątrżne prágnienie Onym żywym potokiem/ Láłki twey: co łumnienie W nas vwefela; nie żiemłkich wod łtokiem GrabowSet H4v.

Wyrażenie przyimkowe: »w pragnieniu« (4): A ya w frogim prágnenyu wyodeń nędzny fwoy wyek/ Widząc iż mye pokrycye przelláduye człowiek *LubPs* O6v [*idem*] *ArtKanc* Q11.

~ Wyrażenie: »w wielkiem pragnieniu« (1): BOże á boże naymoźniejszy moy zwielką pilnością ząwždy cię prágnie znaleć dullá moiá y wiele kroć ciáło moje pielgrzymuiąc w wielkiew pułfczy/ a w wielkiem prágnieniu przed ſuchością ná ziemi. *RejPs* 91v.

Cf »w pragnieniu omdlewać«. ~

2. *Silne poźądanie, chęć osiągnięcia lub posiadania czegoś; cupiditas, appetitio* *Modrz, Cn; ambitio* *Modrz; sitis* *Vulg; cupido, appetentia* *Cn* (67) : Im ciem więcej roście imienie, Tym więtsze czyni pragnienie. *BierRozm* 20; Ząwždy ſie im [*ludziom*] zda iż im czegoś nie doſtawa/ Lákoma chuć ząwždy ie w to prágnienie wdawa. *HistLan* E4; *SkarŻyw* 134.

pragnienie czego (51): *PatKaz* III 126; *RejPs* 91v; Prągnienie rozgniewánia bożego nád złoſniki. *LubPs* V2 *marg; ModrzBaz* 27, 68v; ziącháli ſię tu ná ten ſwięty y powłzechny Zbor/ zwielgim weſelim y zwielkim przenaſwiętszey iedności/ y ſtárey miłości wznowienia prágnienim. *SkarJedn* 270, 245; [*Niceta*] iuſz nieżył ſobie ále Chryſtuſowi/ y ſtárſzemu ſwemu: chęć wżytkę ſwiecką/ w niebieſkich rzeczy prágnieniu vmarzáiąc. *SkarŻyw* 297; Gniew S[więtego] ná Heretyki y prágnienie męczeńſtwá. *SkarŻyw* 372 *marg, 22, 127, 161 marg, [236], 352 (10); GostGospSieb* +2v; *LatHar* 190, 296, 628; proſbá ich bez tey wiáry byłáby więcej ſzyderſtwem y kułzeniem/ á niźli prawdziwym prágnieniem dobrodzieyſtwá. *WujNT* 222; *SkarKaz* 207b, 384b; O prágnieniu wrzędow ábo doſtoieńſtwá. De Crimine Ambitus, ſiue de Ambitione. *KlonWor* 12. Cf »pragnienie cudzego«, »czci pragnienie«, »pragnienie krwi«, »pragnienie pomſty«, »pragnienie ſławy«, »pragnienie ſprawiedliwoſci«.

pragnienie do czego (2): Prągnienie do popráwy y doſkonáloſci. *SkarKaz* 638b *marg, 82b.*

pragnienie czyje [*w tym: G sb i pron* (6), *pron poss* (3)] (9): *SkarJedn* 167, 180, 189, 190; Nie długo oycowie oni ſwięte prágnienie iego wykonáli: wyſłáli go miedzy pogáńſtwo *SkarŻyw* 543, 384; O Boże/ [...] rácz dáć ſercom náſzym nieodmienną ſkłonnoſć y chęć ku (Boſkiew) miłości twej: áby tego przedſięwzięcia y prágnienia náſzego [...] żadna pokułá odmienić nie mogłá. *LatHar* 617, 230; *SkarKaz* 487a.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*to, aby*] (1): *SkarŻyw* 353 cf »pragnienie i ſtáranie«.

W połączeniach szeregowych (2): Bo á ktore może być okrutnieyſze pánowanie/ ktore tyráńſtwo froźſze/ iáko gniew/ waſń/ záiátrzenie/ nieukrocone poźądliwoſci/ prágnienie przewożenia y chęci nieprzyſtoyne/ ktore ſwiátłoſć ſerdeczną zácmiáią/ wolnoſć woli wydzieráią *ModrzBaz* 27; *SkarŻyw* 284.

W przeciwstawieniach: »pragnienie ... nasylenie ſię, wzgardzenie« (2): [*Chryſtus żywot prawdziwy uczniów ſwych opisuje*] ktory nie w bogáctwie/ ále w vboſtwie: [...] nie w náſyceniu ſię ſpráwiedliwoſcią/ ále w prágnieniu y láknieniu iey. *CzechEp* 20; *LatHar* 628.

Zwroty: »pragnienie krocić« (1): proſzę ábyſcie [...]/ to prágnienie brátá mego Anátolego (ktore iemu/ będzieli w nim trwał/ ſzkodzić będzie) kroćili. *SkarJedn* 189.

»pragnienie odegnać« (1): Tyráńny one ktore ſercá ludzkie niewolą y wiązą: to ieſt lákomoſtwo/ czći prágnienie/ y roſkoſz cíeleſną/ dáleko od ſiebie zwoiowane/ odegnał. *SkarŻyw* 317.

»pragnienie uśmierzyć« (1): prągnienie cieleśney pożądlivości/ y zamięłowanie świeckich márności/ rácz w nas vśmierzyć y zágásić. *LatHar* 296.

»pragnienie zagasić« (1): *LatHar* 296 cf »pragnienie uśmierzyć«.

Wyrażenia: »pragnienie cudzego« (1): Przykład gniewu Bożego y odmienności łzcześcia/ dla prągnienia cudzego. *StryjKron* 225.

»czci (prożney) pragnienie« [*szyk* 14:1] (15): Więc do thego łzcześliwego towarzysztwá/ przyłącza fie theż/ hoiność/ czći prągnienie/ ludzkość/ powagá/ łkromność/ dobrotliwość/ y wiele cnot inych *GórnDworz* Ff8; Vpominamćię Bráćie w Bogu/ ábyś tę próżną pyche [!]/ y czći próżney prągnienie złożył/ á w miłości fię Bożey [!] zápalil *SkarJedn* 186, 115, 167, 180, 189, 190, 374; Czći prągnienie y ná duchownych dołtoieństwach łzkodliwe. *SkarŻyw* 473 *marg*, 298, 317, 318, 473; *WujNT Matth* 23 *arg*; *SkarKaz* 85b.

»gorące pragnienie« (3): Gorące prągnienie słuchánia słowá Bożego cudownie Pan Bog wczcił. *SkarŻyw* 545 *marg*, 545; *LatHar* 190.

»pragnienie krwi [= śmierci] cudzej (a. naszej)« [*szyk* 2:2] (4): Boć to próżno pokrywác/ żelázem fię tylko *X(iądz) K(anonik)* [...] popiśał/ ktore w łobie nie ma nic duchá cíchego y cíerpliwego Chriřtułowego: nie ma też nic wárowne⁸⁰: procz prągnienia krwi cudzey. *CzechEp* *3v, 46, 53, 100.

»nieugaszone pragnienie« (1): á iź fię też włzytko ściągá/ nie do czego inřzego/ iedno do zwády/ do rołtyrku/ do prześłádowánia y krwi cudzey nieugáłzonego prągnienia. *CzechEp* 53.

»niezmierne pragnienie« (1): Szkodziło im [*biskupom*] zwłázczá Cárogrockim niezmierne czći/ y wrzędow prągnienie *SkarJedn* 374.

»pragnienie pomsty« [*szyk* 2:1] (3): Gdzie też połtępuie [*ksiądz kanonik*] gniewem/ pomłty prągnieniem/ przeciw mnie y bráćiey mey/ frogim y nieprzyłtoynym inřtygowánim *CzechEp* 6; *SkarKaz* 311b; *KlonFlis* A4v.

»serdeczne pragnienie« (1): PRzy łámym zálię przyięćiu [*Sakramentu*]/ wzbudź w łobie ferdeczne y gorące prągnienie tego dułzy twoiey pośilenia *LatHar* 190.

»pragnienie sławy« (1): O pyłze/ y prągnieniu łławy [*gloriae appetitione*] długa rozmowá. *ModrzBaz* 55v.

»pragnienie sprawiedliwości« (2): *CzechEp* 20 cf *W przeciwstawieniu*; *LatHar* 264 cf »pragnienie i łáknienie«.

»wzruszony [= podniecony] pragnieniem« (1): Anátolius Cárogrocki Pátryárchá wzruřzony próżney czći prągnieniem/ prośil oycow onych: áby [...] *SkarŻyw* 318.

Szeregi: »chciwość i pragnienie« (1): Potym zálię ielř drugi wiátr Gniew: to ielř chćiwość do łzkodzenia ludźio^m y prągnienie pomłty. *KlonFlis* A4v.

»chćeć a pragnienia« (1): Y widźim iáko fie rozżarzyły chćeći á prągnienia máiętności *GostGospSieb* +2v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pragnienie i łáknienie« [*szyk* 1:1] (2): *CzechEp* 20; [*ośmioro błogśławieństwo, które Jezus zalecał:*] vbołstwo w duchu/ cíchość/ płácz (o ktorym Páweł S. włpomina) łáknienie y prągnienie łprawiedliwości/ czyřte á niepokaláne ferce/ do czynienia pokoju łkłonność *LatHar* 264.

»pragnienie i nasycenie« (1): A Pan to nápráwuie/ vkázuiąc/ że to nie vftáwiono ná prágnienie y náfyenie pomfty: ále ná fpráwiedliwość. *SkarKaz* 311b. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*]

»pragnienie i staranie« (1): to iedno iego prágnienie y ftáránie było: aby o Chryftufie myśląc [!]/ nic łobie innego nie fmkował *SkarŻyw* 353.

»wola i pragnienie« (1): Táką gorącą wolą y prágnieniem [*sprawiedliwości*]/ wielebyfmy fwoich niedoftátkow wetowáli. *SkarKaz* 638b.

»pragnienie i zamiłowanie« [*szyk 1:1*] (2): O Pánie Boże/ ktoryś zwykł fercá ludźi/ do wzgárdzenia fwieckiey márności/ z łáfkí y náchnienia twego/ przywiedzionych/ do zámilowánia niebiefkich rádości/ y prágnienia wietfzey ná tym świećie w Chrześciánfkich cnotách dofkonáłości/ pobudzáć/ rácz oczyścić fumnienia wzyftkích fług twoich *LatHar* 628, 296.

W przen (3) : napomina nas duch Boży/ ábyfmy żywot fwoy/ ná świećie/ fkromny/ y pokorny wiedli/ [...] z vftáwicznym wzdychánim/ y prágnieniem duźnym fpieszylí fię/ do oyczyźny [!] náfzey prawdziwey *NiemObr* 13; Ten co tákie prágnienie wieczności y żywotá w ferce ludzkie wiał/ á tu ná ziemi doftápic go nie dáł; ná innym świećie y ná innych dobrách tę wieczność życia vkazał. *SkarKaz* 207b.

Wyrażenie przyimkowe: »w pragnieniu« (1): A w ten czás on lud pokorny co w miefcie mem byli/ Ktorzy w prágnieniu duźze fwey dziwnie fie trapili/ S śmiáłością z miáftá wyfzedfzy zá nimi gonili *LubPs* hh4.

Przen (1) :

Fraza: »rozpali się [*przeciwko komu*] pragnienie« = *ktoś będzie chciał kogoś zniszczyć* (1): Zádzierżána będzie nogá iego w sídle/ y rofpali fie przeciwko iemu prágnienie [*et exardescet contra eum sitis Vulg*; á łupiefcá będzie mu filen *BibRadz*; przemoże iy zboycá *BudBib*; *roborabit contra eum Deus praedones PolAnt*]. *Leop Iob* 18/9.

Synonimy: 2. *chcenie, chciwość, chęć, chuć, pożądanie, żądanie.*

Cf PRAGLIWOŚĆ, **PRAGNAĆ**, PRAGNOŚĆ